

Laura Ylikauma

LL, erikoislääkäri
OYS, OpTa, Anestesia ja tehohoito
laura.ylikauma@gmail.com

Kliininen ja kattava teos

► Postin lähetti ilahdutti minua tuodessaan kotiovelleeni uuden Peruselintoimintojen häiriöt ja niiden hoito -kirjan. Edellisen version julkaisusta on kulunut viisi vuotta, ja nyt julkaistu kolmas painos on huomattavasti paksumpi. Kirja on jaoteltu uudella tavalla, sillä siinä on kahdeksan osaa, joiden alla varsinaiset luvut ovat. Koska sisältö on laajentunut, selventää uusi jaottelu 512-sivuisen teoksen hahmottamista.

Kirjan toimittajat lupaavat aiempaa perusteellisempaa kuvausta akuutisti sairastuneen potilaan hoidosta ja alkuvaiheen hoitopoluista. Lupaus on lunastettu, sillä teos käsittelee kattavasti ja käytännönläheisesti kriittisesti sairaan potilaan diagnostiikkaa ja hoitoa.

Päivitetty ja uudistunut

Kirja alkaa uudella hoidon järjestämisestä kertovalla luvulla,

joka johdattelee lukijan mielenkiintoisesti aiheeseen. Hätätilapotiilaan tutkimiseen perehdytään laajasti, ja odotetusti NEWS-riskipisteitys on saanut oman kappaleensa. Myös RiVaLaiSeR-periaate vammapotilaan tutkimisessa käydään läpi.

kokonaisuus selkeine kuvineen. Verkkoversiossa nähtävät kaikututkimusvideot täydentävät varmasti oppimista entisestään. Toinen erinomainen lisäys on psyykkisistä reaktioista kertova luku. Siinä kuvataan akuutin tilanteen laukaisemia reaktioita sekä

Päivystysradiologiaa käsittelevä kappale on ehyt kokonaisuus selkeine kuvineen.

Yksi kirjan ehdottomasti parhaita uusia kappaleita on päivystysradiologia. Siinä opetetaan kliinikolle, kuinka käyttää ultraäänitutkimusta hätätilanteissa. Sisältö on jo teoksen painatussa versiossa varsin ehyt

potilaassa, omaisissa että henkilökunnassa. Työntekijän hyvinvoinnissa painotetaan pitkän ajan jaksamisen tukemista. Toivoisin, että seuraavassa painoksessa käsiteltäisiin enemmän hätätilanteen aiheuttamia välittömiä stressitunteita ja inhimillisiä tekijöitä, jotka saattavat kapeuttaa työntekijän ajatuskykyä ja haitata päätöksentekoa.

Viime vuosien laitekehityksen myötä hengitysvajausta koskevaan lukuun on lisätty hengityksen suurivirtauksisen tukihoidon käyttö, ja sydämen ja verenkierron monitoroinnista kertovaa kappaleita on päivitetty seurantalaitteiden lisääntyneitä. Kaiken kaikkiaan elinkohtaisia häiriöitä käsittelevät luvut ovat aiempaa kattavampia, ja uudet luvut tajunnantason häiriöistä sekä maksan vajaatoiminnasta ovat tervetulleita. Eri elinryhmien vajaatoimintojen käsittelyn jälkeen on täysin uusi luku "Aikakriittiset hoitopolut", jossa hätätilanteita kuvataan diagnooseittain. Konstikkaasta otsikosta huolimatta luvun sisältö on hyvin napakka, ja

Peruselintoimintojen häiriöt ja niiden hoito

- Tero Ala-Kokko, Seppo Alahuhta, Harri Hyppölä, Johanna Kaartinen, Tuuli Savolainen (toim.)
- 3., uudistettu painos 2021
- Kustannus Oy Duodecim
- Nidottu
- EAN/tuotenumero: 9789516569133
- 512 sivua, 82,00 €

hätätilanteita aiheuttavat sairaudet käydään selkeästi hoitoineen läpi.

Erityismaininnan arvoista on, että palliatiivisen potilaan hoitoa käsitellään erikseen omassa kappaleessaan. Ei-malignien sairauksien palliatiivinen hoito on myös kiitettävästi muistettu. Lasten akuuttihoito on laajennettu omaksi kattavaksi luvukseen. Ehkä seuraavaan painokseen saamme myös osion obstetrisen potilaan hätätilanteista ja akuuttihoitosta. Uusi luku lääkehoidosta käy ansiokkaasti läpi lääkemetaabolian muutokset akuutisti sairaalla. Nestehoito on ehdottomasti selkiytynyt ja keskittyy entistä enemmän kriittisesti sairaan potilaan nestehoitoon ja nesteiden valintaan. Yksi sivu on edelleen haluttu omistaa synteettisille kolloidiliuoksille, jotteimme unohtaisi, että ne kannattaa unohtaa. Ajan hermoilla on pysytty myös uudessa Verivalmisteen käyttö -luvussa, jonka lopussa on mainittu potilaan veren ennakoiva hoito (patient blood management).

Yleisilmeestä

Kirja on säilyttänyt aiemman painoksen tapaan värikkään ulkoasunsa, eikä tekstiä elävöittävästä ja sisältöä tukevista taulukoista, kuvista ja tapausesimerkeistä ole nytkään tingitty. Uutena ominaisuutena ovat tekstinostot. Loistavan idean toteutus on valitettavasti jäänyt vaisuksi, sillä vaalean harmaalla taustalla ja leipätekstin kanssa samalla kirjasyntyyppillä painettu teksti ei ponnahta esiin. ”Pohdi”-tehtävät tekstin lomassa pysäyttävät mukavasti testaamaan oppimista. Kirjassa on aiempaa enemmän lukuja, mistä seuraa ajoittain samojen asioiden toistuminen. Kokonaisuuden säilyttämisen kannal-

ta toistoa on vaikea välttää, mutta kirjaa läpi lukiessa välillä havahtuu saman asian kertautumiseen.

Eniten hämmennystä minulle aiheuttaa jo edellisestä painoksesta tuttu kappalenumerointi, jossa jaottelu etenee viidellä jaollisin desimaalein silti lukuisia poikkeuksia sisältäen. Epälooginen numerointi vaikeuttaa ylä- ja alaotsikoiden sekä kokonaisuuden hahmottamista.

Lopuksi

Kolmas painos Peruselintoimintojen häiriöt ja niiden hoito -kirjasta yhdistää erinomaisesti teorian ja käytännön, joita tarvitaan hoidettaessa kriittisesti sairaita potilaita. Kirjoittajat ovat joukko Suomen eturivin klinikoita, mikä näkyy kunnioitettavassa lopputuloksessa. Jäin miettimään, houkutteleeko kirjan nimi terveydenhuollon akuuttityötä tekevät ammattilaiset teoksen kimppuun. Voisiko käytännönläheisempi nimi kannessa tehdä enemmän oikeutta kirjan sisällölle? Ehdottaisinkin seuraavaan painokseen nimen päivittämistä kirjan päähenkilön mukaan: Kriittisesti sairas potilas. ■

Millainen kirja on?

► Uusi painos käsittelee entistä laajemmin kriittisesti sairastuneen potilaan tunnistamista, tutkimista ja hoitoa. Kirjan painotus on kliinisempi, ja se sisältää kattavammin ja käytännönläheisemmin hoito-ohjeita eri hätätilanteisiin.

Kenelle suosittelen?

► Suosittelen kirjaa kaikille kriittisesti sairaita potilaita kohtaaville terveydenhuollon ammattilaisille sekä opiskelijoille.